

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

до соціально-економічних потрясінь в Україні в останні два роки. У 2008–2014 роках обсяг інноваційних витрат скоротився більш ніж утричі, а за обробною промисловістю – в 3,76 раза. Зміна вектора динаміки в 2015 році практично повністю була обумовлена надзвичайно різким збільшенням вкладень у придбання основних фондів для технологічного переозброєння металургійного виробництва в зв'язку з втратою частини виробничих потужностей на Донбасі, яке за масштабом є порівняним з кредитуванням проекту в області нетрадиційної енергетики у 2011–2012 роках. Таким чином, в Україні є кошти для фінансування інновацій, а проблема полягає у нестачі мотивації у економічних суб'єктів, для стимулювання якої необхідні радикальні зовнішні потрясіння в умовах господарювання. Після втрати Україною контролю над територією Криму економічна доцільність здійснених вкладень у нетрадиційну енергетику виявилися під питанням. Тому обробна промисловість у 2011–2015 роках повернула свої позиції як пріоритет інноваційної діяльності, що ілюструє збільшення її структурної частки в усій промисловості з 58,01 до 95,35%. Однак на рівні її структурних елементів криза фінансової підтримки інновацій ліквідована не була, а в галузях машинобудівного профілю вона навіть посилювалася. Інноваційна політика в країні так і не змогла опанувати механізми фонового стимулювання ініціативи економічних суб'єктів, а її реалізація продовжує спиратися на логіку «пожежного» реагування у форс-мажорних умовах.

Список використаних джерел

1. Федулова Л.І. Технологічний розвиток економіки України / Л.І. Федулова // Технологічний розвиток економіки України. – К.: Ін-т економіки та прогнозування. – 2006. – 527 с.

2. Одотюк І.В. Технологічна структура промисловості України: реалії та перспективи розвитку / І.В. Одотюк // НАН України. Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2009. – 304 с.

3. Якубовський М.М. Технологічна інноваційність та методи її оцінки / М.М. Якубовський // Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку. За ред. к.е.н. Ю.В. Кіндзерського. НАН України; Ін-т економіки та прогнозування. – К.: 2009. – 928 с.

4. Маслак О.І. Диверсифікація інноваційного розвитку промисловості України: монографія / О.І. Маслак // – Львів: ІРД НАН України, 2010. – 456 с.

5. Булкин І.А. Группирование отраслей обрабатывающей промышленности в Украине по типам наукоемкости: выбор показателей и анализ изменений. Часть 1 / И.А. Булкин, В.А. Денисюк // Проблемы науки. – 2011. – №2. – С. 2–14.

6. Булкин І.А. Наукоємкість і технологічна інтенсивність галузей промисловості: методологічні підходи і оцінки / І.А. Булкин, В.А. Денисюк // Наука та наукознавство. – 2010. – №2. – С. 72–89.

7. Денисюк В.А. Дослідження наукоємності та структури обробної промисловості України в контексті групування галузей з урахуванням методології ОЕСР / В.А. Денисюк, І.О. Булкин // Формування ринкових відносин в Україні: Зб. наукових праць. Вип. 11(126). – К., 2011. – С. 92–99.

8. Denysiuk Volodymyr. Analysis of economic and exports structure of Ukraine and Serbia as country level indicators of economic development // International Journal of Economics and Law, 2013. Vol. 3, No.7. – P. 8–17.

9. Денисюк В.А. Інноваційна активність промислових підприємств України: розробка методики, стан та перспективи / Денисюк В.А. // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Зб. наукових праць. Тематичний випуск: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012. – №15. – С. 74–83.

УДК 330.22.12

С.В. КРАСНОЖОН,
к.е.н., доцент кафедри інвестиційної діяльності, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана,
В.А. ПІДДУБНИЙ,
д.т.н., професор кафедри технічної механіки і пакувальної техніки, Національний університет харчових технологій

Інновації в освіті

Освіта, як одна з найважливіших складових суспільства, з одного боку, знаходиться у певній залежності процесів, що відбуваються в ньому, повинна швидко реагувати та відповідати стану науково-технічного прогресу, тенденціям розвитку економічної сфери країни, з іншого – безумовно, впливає на всі процеси і сторони життя, оскільки готує індивідуумів та фахівців, розвиває особистість, формує певні життєві погляди. Освіта – це сполучна ланка, необхідна для процвітання і розвитку будь-якої країни. Так, для поліпшення рівня життя окремої держави необхідно використовувати синергетичний ефект взаємодії інновацій і освіти.

Ключові слова: глобалізація, інновації, нововведення, освіта, інноваційна діяльність, інноваційні технології, інновації в освіті, інноваційний процес, освіта в Україні.

С.В. КРАСНОЖОН,
к.э.н., доцент кафедры инвестиционной деятельности, Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана,
В.А. ПОДДУБНЫЙ,
д.т.н., профессор кафедры технической механики и упаковочной техники, Национальный университет пищевых технологий

Інноваци в образовании

Образование, как одна из важнейших составляющих общества, с одной стороны, находится в зависимости от процессов, происходящих в нем, должно быстро реагировать и отвечать состоянию научно-технического прогресса, тенденциям развития экономической сферы страны; с другой – безусловно, влияет на все процессы и стороны жизни, поскольку готовит индивидуумов и специалистов, развивает личность, формирует определенные жизненные взгляды. Образование – это связующее звено, необходимое для процветания и развития любой страны. Так, для улучшения уровня жизни отдельного государства необходимо использовать синергетический эффект взаимодействия инноваций и образования.

Ключевые слова: глобализация, инновации, нововведения, образование, инновационная деятельность, инновационные технологии, инновации в образовании, инновационный процесс, образование в Украине.

S. KRASNOZHON,
candidate of economics, associate professor department of investment activity
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
V. PIDUBNIY,
doctor of Engineering, professor of department of technical mechanics and packing equipment
National University Of Food Technologies

Investments in education

Education, as one of the most important components of society, on the one hand, depends on processes occurring in it and must react quickly and respond to scientific and technological progress, development trends of the economic sphere of the country, on the other, of course – affects all processes and aspects of life as trains specialists, create individuals and develops personality, forms certain life views. Education – is the necessary link for the prosperity and development of any country in the world. Thus, to improve the standart of living of every state is necessary to use a synergistic effect of the interaction between innovations and education.

Keywords: globalization, innovation, novation, education, innovation activity, innovative technology, innovations in education, innovation process, education in Ukraine.

Постановка проблеми. Процес глобалізації впливає на всі сфери життєдіяльності людини й суспільства. Сьогодні людство ввійшло в нову стадію свого розвитку, яку можна назвати «суспільством знань», де ефективна діяльність економіки потребує висококваліфікованих фахівців. Найбільшою мірою це стосується фахівців із вищою освітою, оскільки саме вони роблять значний внесок у створення і розвиток людського капіталу та інноваційних продуктів, які базуються на нових технологіях. Тому пріоритетним завданням вищої освіти повинно стати приведення змісту й структури підготовки кадрів у відповідність із сучасними потребами особистості, суспільства та ринку праці. Для реалізації цих завдань необхідним є використання інноваційних методів у діяльності вищих навчальних закладів (ВНЗ), що актуалізує проблему визначення перспектив становлення освітнього маркетингу та проведення маркетингових досліджень у сфері освіти.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Про інновації говорять багато, але саме поняття є багатозначним, і тому дебати про чітке значення продовжуються. Серед учених, які вели дослідження у даному напрямі, слід відзначити праці І.Д. Бега, Л.І. Даниленка, І.М. Дичківської, М.В. Кларіна, О.М. Пехоти, О.В. Попової, Л.С. Подимової, А.І. Прігожина, В.А. Сластьоніна, А.В. Хуторського.

Дослідники проблем освітньої інноватики (О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс та ін.) намагаються співвіднести поняття нового в освіті з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, В. Загвязинський вважає, що нове в освіті – це не лише ідеї, підходи, методи, технології, які у таких поєднаннях ще не висувались або ще не використовувались, а й той комплекс елементів чи окремі елементи педагогічного процесу, які мають у собі прогресивне начало, що надає змогу під час зміни умов і ситуації ефективно вирішувати завдання виховання та освіти [1].

Актуальність даної проблематики полягає в низькому рівні застосування інноваційних процесів у сфері освіти, що впливає на низький інтелектуальний розвиток студентів та недостатнє інформаційне забезпечення навчального процесу.

Метою статті є аналіз понять даної проблеми і класифікація інновацій в освіті, а також представлення існуючих напрацювань про маркетинг інновацій на ринку освітніх послуг.

Виклад основного матеріалу. В умовах глобалізації світової економіки, постіндустріального, інформаційного етапу розвитку цивілізації, упровадження інформаційних технологій в усіх країнах Європи здійснюються різні за змістом реформи національних систем освіти.

Освіта і наука сьогодні стають пріоритетними чинниками розвитку соціально-економічного, духовного та політичного життя будь-якої країни. Сьогодні визначальним чинником багатства країни є знання. У цих умовах особливого значення набуває проблема інновацій у сфері знань. Широкий спектр інноваційних проблем, їх активне впровадження в освітню галузь є ключовим напрямком роботи Міністерства освіти і науки України та його підрозділів, науковців АПН, вищих навчальних закладів України.

У контексті приєднання до Болонського процесу перед українською вищою школою поставили завдання: внести зміни до структури, змісту, стандартів, форм національної вищої освіти; забезпечити якість підготовки спеціалістів на рівні європейських стандартів, адаптацію навчальних планів, упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес, розвиток системи неперервної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Інноваційні методи забезпечують підняття освіти, їх багатогранних секторів на якісно новий рівень.

Інновацію в освіті розглядають як реалізоване нововведення – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості (методиках, технологіях), у змісті і формах організацій управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання та виховання і в підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу.

Принциповим є також і те, що зміни повинні здійснюватися саме в діяльності та мисленні учасників освітнього процесу. Якщо цього не відбудеться, то будь-які, навіть найцікавіші, інноваційні концепції і програми залишаться лише на папері та не будуть реалізовані. Якщо експеримент в освіті можна трактувати як контрольовану зміну одного або декількох складових навчального процесу, то інновація в освіті – це завжди усвідомлений, спеціально організований процес здійснення якісних змін усіх основних підсистем освіт-

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

ного процесу: цілей освіти та способів їх досягнення, форм організацій навчального процесу, характеру взаємодії, системи підготовки педагогічних кадрів, соціального партнерства самої системи управління якістю освітнього процесу.

Інновація також може розглядатися як зміни, спрямовані на постійне покращання існуючої системи (наприклад, утворення, навчання) і доведення її до технологічно організованого процесу досягнення необхідних результатів. Інновація спочатку завжди здійснюється як формулювання проблем, що повинні бути вирішені з їх допомогою. Це завжди пошук способів досягнення бажаних результатів. Лише на завершальних етапах інновація стає технологічно організованим процесом та переходить у режим функціонування.

Класифікація інновацій в освіті є досить складним методологічним завданням. Це обумовлено складністю понять «інновація» і «інновація в освіті», що, у свою чергу, ускладнює однозначне визначення критерію класифікації інновацій.

Розглянемо особливості педагогічної інновації, що являє собою теоретично обґрунтоване, цілеспрямоване і практико-орієнтоване нововведення, яке здійснюється на трьох рівнях: макрорівні, мезорівні і мікрорівні. Проаналізуємо їх.

На макрорівні інновації зачіпають зміни в усій системі освіти і призводять до зміни їх парадигми. На мезорівні інновації спрямовані на зміни в освітньому середовищі регіону, у конкретних навчальних закладах. При цьому йдеться в основному про створення нових навчальних закладів на базі нових концептуальних підходів. Сьогодні можна виділити чотири основні типи навчальних закладів: елітарні, кон'юнктурні, експериментальні та традиційні. На мікрорівні інновації спрямовані на створення нового змісту як окремого курсу, так і блоку курсів (наприклад, екологічних чи гуманітарних); або на відпрацювання нових способів структурування освітнього процесу; або на розробку нових технологій, нових форм і методів навчання.

Найбільш успішно нововведення впроваджуються у відносно невеликих колективах (від 500 до 1000 чоловік), де легше проводити психологічну підготовку персоналу до нововведень і де швидше можна пробудити в людях ентузіазм і віру в успіх. Відзначимо, що при впровадженні необхідно планувати ризик: як відзначають М. Мескон, М. Альберт і Ф. Хедоурі, кожне друге організаційне нововведення закінчується невдачею (тобто ризик становить 50%) [2].

Важливо здійснювати процес реалізації інновацій у ВНЗ з метою підготовки майбутніх учителів до інноваційної діяльності, що передбачає: 1) включення в зміст навчальних планів і програм загальнопедагогічних, методичних та спеціальних дисциплін («Педагогіка», «Психологія», «Нові інформаційні технології», «Методика викладання спеціальних предметів», «Основи педагогічної майстерності», «Спецкурси та спецсемінари з педагогічних субдисциплін»), елементів педагогічної інноватики та основних відомостей про сутність, функції й можливості інновацій в освіті;

2) спрямування навчальних занять на формування в студентів умінь використання інновацій як у самостійній пізнавальній діяльності, так і в майбутній професійній діяльності;

3) уведення спецкурсів (за вибором): «Загальні основи педагогічної інноватики», «Інноваційні процеси в освіті», «Інноваційні моделі навчання у зарубіжній школі» до навчальних планів підготовки майбутніх учителів-філологів;

4) включення науково-дослідної роботи в межах різних психолого-педагогічних і методичних дисциплін, а також написання курсових, дипломних, магістерських та наукових робіт відповідної тематики;

5) залучення майбутніх учителів до реалізації проектів різного рівня, які за тематикою та/або засобами реалізації пов'язані з інноваціями.

Таким чином, інноваційним можна вважати такий вищий навчальний заклад, де постійно проводяться наукові дослідження, а в навчальних планах цих закладів можуть бути наявні такі форми навчання, як проектні розробки, тренінги, при цьому ресурсне забезпечення навчального процесу повинно відповідати рівню передової науки.

Однією з причин низької інноваційної діяльності ВНЗ є саме ресурсне забезпечення, яке включає забезпеченість обладнанням, витратними матеріалами та інформацією. За оцінками експертів, середньостатистичний український дослідник забезпечений обладнанням, необхідним для проведення дослідження, у 80, а інформацією – у 100 разів гірше, ніж американський. виправити цю ситуацію для ВНЗ може допомоги бізнес [3].

Варто зазначити, що на сьогодні вітчизняна освітня система працює в ринкових умовах, де інформація і знання, отримані під час навчання, перетворюються в основний капітал. Ринок освітніх послуг в Україні ще донедавна розвивався швидкими темпами і був пов'язаний зі зростанням кількості студентів, відкриттям нових навчальних закладів. Однак, як відомо, кожна економічна система схильна до хвилеподібних коливань навколо певного центру рівноваги, і тому на зміну етапу зростання неминує приходиться період спаду. Сьогодні ринок освітніх послуг перебуває в умовах подвійної кризи – економічної і демографічної. Зменшення кількості студентів для ВНЗ означає скорочення в тому числі їх доходів від платних освітніх послуг. У складній економічній ситуації виживуть тільки ті ВНЗ, які переорієнтуються на науково-інноваційну діяльність і зможуть добре заробляти, виконуючи науково-дослідні розробки. Тому вихід один – ВНЗ повинні зосередити свою увагу на науково-інноваційній діяльності, тобто застосувати інноваційних технологій в освітньому процесі.

Сьогодні на базі ВНЗ потрібно створювати науково-інноваційні парки, які мали б на меті здійснювати інтеграцію освіти, науки й виробництва. Для їхнього успішного функціонування необхідно стимулювати викладачів до ефективної роботи, що дасть змогу доповнити освітню систему підготовки динамічною системою виробництва інноваційних продуктів. А це, природно, посилює роль менеджменту та маркетингу в інноваційній діяльності ВНЗ.

Варто відмітити і той факт, що низький рівень маркетингового професіоналізму погано усвідомлюється керівництвом ВНЗ, і це є фактором, що стримує його розвиток. Такий стан справ потребує підвищеної уваги до маркетингової освітньої політики ВНЗ, особливо у сфері інновацій. Адже саме маркетинг інноваційної діяльності ВНЗ дозволить швидко реагувати на зміни в навколишньому середовищі та ринку, допоможе визначити попит споживачів інноваційної продукції і відповідно до цього швидко адаптувати систему управління ВНЗ до нових вимог щодо наукоємної продукції, технологій і послуг спеціалістів.

У цьому контексті варто виділити такі напрями маркетингу інновацій в освіті:

1. Інноваційні технології в тій галузі знань, у якій студенти здобувають освіту. Тут варто передати студентів основні цієї галузі знань, які були накопичені людством впродовж певного періоду часу: для ІТ-технологій – це десятиліття, для точних наук – століття, для гуманітарних – тисячоліття. Крім цих знань, студент повинен бути націлений на безперервне навчання, тобто відчувати потребу в отриманні нових знань. Завдання викладачів вищих навчальних закладів полягає не тільки в тому, як передати студенту певний обсяг знань, а й у тому, як навчити його шукати та аналізувати необхідну інформацію на різних етапах кар'єрного зростання.

2. Використання інноваційних технологій у процесі навчання, що передбачає взаємодію науки і практики. Основне завдання для ВНЗ, де впроваджуються інновації, – це розроблення програми інноваційної діяльності, яка передбачатиме послідовність етапів у процесі управління інноваціями в освітніх закладах.

3. Розроблення студентами та викладачами проектів для різних галузей економіки, проведення досліджень прикладного та фундаментального характеру.

ВНЗ можуть також пропонувати такі форми науково-інноваційної діяльності, як: експертні поради та висновки, допомога у підтримці та обслуговуванні інноваційної діяльності.

Висновки

Отже, освітні інновації – це вперше створені, вдосконалені або застосовані освітні, дидактичні, виховні, управлінські системи, їх компоненти, що суттєво поліпшують результати освітньої діяльності.

Пріоритетними освітніми інноваціями у вітчизняних вищих навчальних закладах є: впровадження в навчальний процес модульного навчання та рейтингової системи контролю знань (кредитно-модульна система), система дистанційного навчання, комп'ютеризація бібліотеки з використанням програм електронного каталогу та створення фонду електронних та навчально-методичних матеріалів, електронна

система управління діяльністю навчального закладу та навчальним процесом.

При впровадженні інновацій в галузі освіти необхідно поєднувати науковий і освітній процеси. В умовах інтеграції України в Європейський суспільно-економічний простір освітні інновації повинні сприяти інтеграції науки і освіти в міжнародне співтовариство.

Таким чином, основною метою інноваційної діяльності в сфері освіти є розвиток творчих здібностей і професіоналізму студентів. Варто зазначити, що сьогодні студенти та випускники, маючи буквально геніальні новаторські ідеї, просто втрачають їх, тому що не мають достатніх знань для презентації своїх інновацій. Тому ВНЗ повинні навчати молодих спеціалістів на практиці просувати свої проекти. Студентам, які залучені до наукових пошуків та творчої фантазії, потрібно не тільки проявляти здібності та трансформувати наукові ідеї в успішні інноваційні проекти, а й висловлювати ініціативні пропозиції щодо способів та шляхів вирішення складних проблем, пов'язаних з інноватикою. Для цього варто створювати консалтингово-маркетингові центри, які б займалися підтримкою інноваційного підприємництва у ВНЗ. Це дозволить сформувати ланцюжки від авторів інноваційної ідеї до створення новинок, що є умовою підвищення ефективності науково-інноваційної діяльності ВНЗ. За таких умов освітні заклади зможуть стати центрами інноваційного бізнесу.

Наступним кроком у вирішенні зазначеної проблеми має стати розроблення методичного інструментарію щодо вибору та реалізації маркетингових інноваційних стратегій і тактичних рішень для їхньої реалізації на ринку освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Світові інновації [Електрон. ресурс] // The Economist. – Режим доступу до журналу: www.innovations.com.ua
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. 2-ге вид., допов. Київ, Академвидав. – 2012. – 352 с.
3. Биков В.Ю. «Інноваційні інструменти та перспективні напрями інформатизації освіти». ІКТ в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи // III Між нар. наук.–практ. конф.: [в 2 ч.] Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. – 2012. – 136 с.